

‘Je raakt in dit vak nooit uitgeleerd’

Het is vaak even zoeken, maar er zijn wel degelijk vrouwen actief in de bloembollen, vaste planten en boomkwekerijsector. In de serie ‘vakvrouwen’ geeft BloembollenVisie ze een podium en dan mag Carla Teune beslist niet ontbreken. Onlangs werd haar 70e verjaardag gevierd met een mini tulpensymposium en als cadeau een eigen tulp. En waar anders dan haar tweede thuis: de Hortus botanicus Leiden.

Tekst: Jeannet Pennings
Foto's: René Faas/Monique Shaw

Haar bed staat er nog net niet, maar wie niet beter weet zou haast denken dat Carla Teune op de Hortus botanicus in Leiden woont. Gepensioneerd of niet, als vrijwilliger is ze er nog bijna dagelijks te vinden. “Ik kan niet stil zitten”, geeft Teune toe. “En hier is altijd werk te doen. Rondleidingen geven, maar ook gewoon onkruid wieden en enveloppen plakken. Ik ben multi-inzetbaar.” Dankzij haar kennis en ervaring - en vooral haar niet-aflattende enthousiasme - is Teune nog altijd een gouden kracht voor de Hortus. Wie had dat 46 jaar geleden gedacht? De hortusdame in spé zelf waarschijnlijk niet. “In juli 1966 heb ik gesolliciteerd bij de Leidse Hortus waar ik in 1967 werd aangenomen als tuinbouwsecretaresse. In het begin

vond ik het hier maar niets. Een ambtelijke toestand en heel lawaaiërig. Ik was een grote tuin en veel vrijheid gewend.”

Hoewel Teune opgroeide in hartje Amsterdam, was van een echt stadsmeisje geen sprake. Haar ouders waren heel erg van de natuur, dus de keuze voor de Middelbare Tuinbouwschool kwam niet uit de lucht vallen. “Dat was meteen een hit”, vertelt Teune die de liefde voor het vak ontwikkelde tijdens haar stage in België. “Op het Arboretum van Kalmthout. Een bomen- en struikentuin van de provincie Antwerpen, toen nog privé-eigendom. Het Arboretum was destijds al 8 hectare groot, nu bijna 14 hectare. Ik heb er ontzettend veel geleerd. De eigenaar wist alles van tuinbouw, een wandelende encyclopedie.” De Hortus botanicus Leiden, waar Teune 1,5 jaar later terecht kwam, was dus wel even iets anders: klein en midden in de stad. Maar de

vakvrouw sloeg zich er doorheen. Ze deed er een opleiding tot onderwijzeres naast en ronde deze versneld af. “Daar heb ik veel aan gehad en nog steeds komt het goed van pas bij het geven van rondleidingen.”

Binnen de Hortus werkte Teune zichzelf snel op en in 1984 werd zij officieel hortulana, de hoogste niet-wetenschappelijke rang binnen de tuin. “Wat dat concreet inhield?”, vraagt Teune. “Dat ik de technische leiding kreeg in de tuin. Plannen, regelen, bestellingen plaatsen, de kas indelen, enzovoort. Verantwoordelijk voor het dagelijkse reilen en zeilen van de Hortus.” Een geweldige uitdaging die Teune op één voorwaarde aanging. “Ik wilde wel zelf in de tuin blijven werken. Dat geldt nu nog steeds. Iedere dinsdagochtend ben ik met mijn groep vrijwilligers op de knietjes in de tuin aan het wieden. Momenteel zijn we ook de kas aan het verbouwen. Is er hulp nodig, dan sta ik paraat in mijn werkkleding. Het mooie is dat ik mijn eigen tijd kan indelen. Ik woon heel dichtbij, dus als er bijgesprongen moet worden ben ik er zo. Ook 's avonds of in het weekend, met excursies en rondleidingen bijvoorbeeld.”

MANNENWERELD

Als vrouw heeft Teune het niet altijd even gemakkelijk gehad, geeft zij toe. “Toen ik net begon, was ik - behalve de schoonmaakster - de enige vrouw bij de Hortus botanicus Leiden. Mijn komst werd geaccepteerd, zolang ik qua functie maar niet boven de rest kwam te staan. Toen ik hortulana werd, was dat dus behoorlijk wennen voor veel collega's. Ineens moest ik leiding geven, maar de mannen waren helemaal niet gewend om onder vrouwelijk regime te werken. Tegenwoordig is dat heel anders en werken er veel meer vrouwen bij de Hortus, maar voor die tijd was dat vrij uniek. De tuinbouw is nu eenmaal een mannenwereld. Niet gek, want vrouwen werkten vroeger niet buitenshuis en soms is het ook echt mannenwerk.” Voor het meeste (zwaardere) werk draait Teune haar hand niet om. “Het bedienen van een motorkettingzaag of de grasmaaier uitgezonderd.”

Inmiddels is Teune zelf de wandelende encyclopedie. In haar hoofd huist en enorme flora-kennis, onder andere opgedaan tijdens de vele reizen. “In Nederland hebben wij niet zo'n rijke plantenwereld”, vertelt Teune. Ze noemt een boompioen, een bergenia en vele interessante lelies. “Allemaal afkomstig uit Azië. Het is leuk om dat in het wild te zien en steeds nieuwe dingen tegen te komen. Volgens mij hebben we de helft nog niet gezien.” Haar liefde voor reizen begon met een bezoek aan Engelse tuinen, een reis vanuit de tuinbouwschool. “Daar kijk je dan als vakkenner naar. Wij werden nog ontzettend getraind op assortiment. Tegenwoordig

Eind februari mocht Carla Teune haar eigen tulp dopen

Carla Teune: 'Wij willen gewassen laten zien zoals ze in het wild voorkomen'

is dat veel minder in het groene onderwijs, dat is jammer. Er is zo ontzettend veel te vinden in de natuur." Als medewerker van een botanische tuin is Teune nooit geïnteresseerd geweest in cultivars. "Wij willen gewassen laten zien zoals ze in het wild voorkomen. In China kom je in het bos ook geen cultivars tegen. In gezelschap van plantenmannen Roy Lancaster en Harry Jans en bollenkenners als Wim Lemmers en Eric Breed heb ik veel reizen gemaakt naar onder andere China, Japan, Noord-India en Kazachstan. China is nog steeds mijn favoriete bestemming. Het is daar totaal anders: de mensen, de taal, het eten en ook de plantenwereld. Erg fascinerend!"

VERWEVEN MET TULP

Boven aan haar lijstje staan nog de tuinen van Normandië. "Nu het nog kan wil ik nog zo veel mogelijk dingen zien." Teune heeft inmiddels de 70 jaar bereikt en dat werd eind februari op de Hortus botanicus Leiden gevierd met een mini

tulpensymposium. De tulp heeft een speciale plek in het hart van deze vakvrouw. "Ik werk voor een botanische tuin, waar Clusius voor het eerst tulpen introduceerde. Dat was het begin van de hele bloembollencultuur in Nederland en zodoende ben ik er in verweven geraakt. Je leert mensen kennen en van het een komt het ander. In 1994 - het tulpenjaar - ben ik voor het IBC naar Engeland geweest om radio- en televisiepresentaties te geven en ik heb diverse tulpenlezingen gegeven, waaronder op de Hortus Bulborum in Limmen." Dat laatste doet Teune overigens nog steeds. Daarnaast is ze veel mee geweest met Rita van der Zalm: bollen verkopen op markten. "Van haar heb ik ook ontzettend veel geleerd. Dat is het leuke aan dit vak, je raakt nooit uitgeleerd."

Tijdens het symposium, ter gelegenheid van haar 70e verjaardag, gaf Teune zelf een lezing over de geschiedenis van de tulp. De 180 belang-

stellenden werden verder bijgepraat door Leo den Dulk over tulpen in tuinen gedurende de Gouden Eeuw, Stefan Vidts over tulpen in de kunst en Ben Zonneveld over DNA in tulpen. Wat Teune niet zag aankomen was haar verjaardagscadeau. "Voorafgaand aan het symposium mocht ik mijn eigen tulp dopen. Ik was buitengewoon verrast en natuurlijk heel trots. In 1995 ben ik ereburger geworden van een Japanse stad, in 2007 ben ik geridderd en nu een eigen tulp. Wat wil een mens nog meer?" De 'Carla Teune' tulp pronkt al op de banners in de tuin van de Hortus. Een mooie paarse cultivar uit de veredelingskraam van Jan Ligthart. "Dit najaar hopen we de tulp hier te verkopen." Of Teune daar zelf bij zal zijn, is eigenlijk geen vraag. "Thuis heb ik geen tuin, voor al het moois kom ik met veel plezier hier heen. Er werken 12 vaste medewerkers en 75 vrijwilligers op de oudste Hortus van Nederland. Er rust hier ontzettend veel kennis, dat mag niet verloren gaan."